

2. Концепція комунікації у сфері гендерної рівності [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.kmu.gov.ua/news/uryad-shvaliv-konserciyu-komunikaciyu-u-sferi-gendernoji-rivnosti>.

3. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

4. Чичкало-Кондрацька І. Б. Гендерна нерівність у зарубіжних країнах: причини виникнення, особливості розвитку та державна політика з її подолання [Електронний ресурс] / І. Б. Чичкало-Кондрацька, А. К. Дерев'яно // Світове господарство і міжнародні економічні відносини. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: http://psae-jrnl.nau.in.ua/journal/5_73_1_2019_ukr/6.pdf.

5. Декларація тисячоліття [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_621#Text.

УДК 346.52:346.2

МОНІТОРИНГ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ: НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ

Чебан Ю. Ю., канд. екон. наук, доцент
e-mail: heban@mnaui.edu.ua

Мороз Т. О., канд. екон. наук, доцент
e-mail: moroz@mnaui.edu.ua

Миколаївський національний аграрний університет

Черновол С. В., начальник відділу контролю у сфері закупівель
e-mail: chernovol@ukr.net

Управління Південного офісу Держаудитслужби в Миколаївській області

Використання бюджетних коштів через публічні закупівлі завжди було у центрі уваги суспільства, науковців, керівництва держави задля забезпечення його ефективності та прозорості. Відповідно до чинного законодавства для забезпечення ефективного та прозорого здійснення закупівель, створення конкурентного середовища у сфері публічних закупівель, запобігання проявам корупції у цій сфері, розвитку добросовісної конкуренції здійснюється державне регулювання та контроль у сфері закупівель, зокрема моніторинг закупівель.

Моніторинг публічних закупівель є унікальним заходом державного фінансового контролю, особливість якого полягає у відкритості та прозорості, щодо основних дій як замовників, так і працівників Державної аудиторської служби. Результати моніторингу відображаються в електронній системі закупівель публічно. Ця процедура має такі основні етапи: прийняття рішення про проведення моніторингу; початок проведення моніторингу; взаємодія з Замовником; надання висновку; надання роз'яснень Замовнику.

Отже, основним завданням державного фінансового контролю є організація раціонального та ефективного витрачання бюджетних коштів, зокрема і під час здійснення публічних закупівель. Саме тому виконання цих завдань під час досліджуваних процедур вимагає перегляду та накреслення

ефективних методів їх здійснення.

Зростання кількості виявлених правопорушень у сфері закупівель свідчить про необхідність удосконалення електронної системи закупівель та створення умов для її учасників, що сприятимуть дотриманню вимог чинного законодавства, зокрема шляхом посилення ролі контролюючих органів у зазначених процесах протягом всього періоду їх здійснення – від плану закупівель до формування звіту замовниками, враховуючи визначення моніторингу, яке наведено у законодавстві. Моніторинг процедури закупівлі – аналіз дотримання замовником законодавства у сфері публічних закупівель під час проведення процедури закупівлі, укладення договору про закупівлю та протягом його дії з метою запобігання порушенням законодавства у сфері публічних закупівель [1].

Весь процес закупівель супроводжується ризиками. Особливо великими вони є на етапі виконання договору. Це ризики мають місце для замовника і для постачальника. Ризики при виконанні договорів пов'язані з тим, що постачальник не може здійснити поставку або поставляє товари і послуги незадовільної якості. Ризик виникнення таких проблем зростає в наступних випадках: кадровий дефіцит; основний напрямок або фінансовий стан діяльності постачальника змінюється після підписання договору; підвищення або зниження попиту; терміни поставки товарів або надання послуг порушуються з незалежних від постачальника причин (наприклад, пандемія COVID-19); замовник не дотримується зобов'язання за договором.

Погоджуємося, що для здійснення закупівель в установленому порядку і відповідно до закону потрібно комплексна система контролю, яка охоплює весь закупівельний цикл [2]. Замовникам слід налагодити механізми отримання зворотного зв'язку на етапі виконання договорів з метою раціоналізації планування і здійснення подальших закупівель. Такі механізми стануть гарантією виконання зобов'язань і забезпечать оптимальне використання ресурсів. Щоб контроль у сфері виконання договорів про державні закупівлі був своєчасним і ефективним, потрібно проводити ретроспективний аналіз.

Наголосимо на тому факті, що для організації та проведення закупівель, для підготовки документації постачальника та моніторингу закупівель потрібні фахівці. В Україні затверджено професійний стандарт «Фахівець з публічних закупівель» [3]. Разом з тим, лише 5 українських закладів вищої освіти мають освітню програму з цього напрямку. У 30 закладах запроваджено вивчення такої дисципліни та 4 заклади мають на меті запровадити її у найближчій перспективі.

Основними завданнями вдосконалення зовнішнього контролю у сфері закупівель вбачаємо:

1. Створення умов та забезпечення практики відповідальності під час технічних збоїв електронної системи закупівель, за результатами яких мають негативні наслідки як замовники (у частині зривання термінів і загального проведення закупки), так і учасники (позбавлення участі у закупівлях не з їхньої вини, за що ніхто не несе відповідальності).

2. Акцент на запобігання порушенням, а не лише реагування на вже вчинені протиправні дії та підвищення результативності здійснення контрольних заходів.

3. Скорочення витрат замовників та постачальників, пов'язаних із діяльністю органів контролю та забезпечення прозорості діяльності органів контролю.

4. Підвищення відповідальності державних замовників за результати фінансової діяльності та ефективність використання ресурсів.

5. Забезпечення використання всіх передбачених функцій електронної системи закупівель, зокрема функції «Інформувати про порушення», якою мали б можливість скористатися усі задіяні у закупівлі та громадськість.

Розвиток нормативно-правової бази у сфері закупівель можливий у різних аспектах, у тому числі шляхом розробки моделі правого регулювання, заснованої на універсальних поняттях, цілях, завданнях, принципах, видах, формах, методах та процедурах здійснення контролю. Одним із пріоритетів у даному напрямі є формування та закріплення в нормативно-правовій базі трьох вертикалей контролю: інформаційного, процедурного та фінансового. Інформаційний контроль є перевіркою повноти та своєчасності розміщення в єдиній інформаційній системі у сфері закупівель інформації, що передбачена законодавством. Процедурний контроль спрямований на перевірку правильності здійснення процедурних аспектів здійснення закупівель, дотримання документального оформлення, обґрунтованості укладання договорів із тими чи іншими постачальниками (підрядниками, виконавцями). Фінансовий контроль полягає у перевірці законності та доцільності дій замовника та спрямований на виявлення зловживань та порушень, що тягнуть за собою прямі втрати бюджету або неефективне та нецільове витрачання коштів.

Також одним із основних способів удосконалення контролю у сфері закупівель є розвиток інформатизації діяльності органів контролю, а саме інформування всіх суб'єктів публічних закупівель щодо основних особливостей здійснення контролю, оскільки ця інформація є практично таємною та недоступною. Так, наприклад, наявність віддаленого доступу в органів контролю до документів – джерел цінової інформації, які використовували замовники для розрахунку початкової (максимальної) ціни контракту, дозволило б в оперативному порядку виявляти та припиняти окремі порушення законодавства на початкових етапах здійснення закупівлі.

Отже, удосконалення зовнішнього контролю забезпечить, на нашу думку, зниження рівня корупції та підвищення економічної безпеки учасників закупівель; своєчасне попередження правопорушень; прозорість діяльності суб'єктів господарювання; добросовісну конкуренцію між учасниками закупівель; цільове та ефективне витрачання бюджетних коштів.

Список використаних джерел:

1. Про публічні закупівлі : Закон України від 25.12.2015 № 922-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text> (дата звернення: 25.04.2022).

2. Здирко Н. Г. Теоретичні підходи до визначення поняття «публічні закупівлі». *Ефективна економіка*. 2019. № 12. С. 1–7. DOI: 10.32702/2307-2105-2019.12.108.

3. Професійний стандарт «Фахівець з публічних закупівель» URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=2561616f-819f-44b6-8e92-39a01b2024f8&title=ObgovorenniaProektuProfesiinogoStandartufakhivetsZPublichnikhZakupivel> (дата звернення: 25.04.2022).

УДК 626.84:330.341.1

ІНВЕСТИЦІЙНІ МОЖЛИВОСТІ ПІВДЕННОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ

Шебанін В.С., д-р техн. наук, професор, академік НААН
e-mail: rector@mnaui.edu.ua

Новіков О.Є., д-р екон. наук, професор
e-mail: novikov@mnaui.edu.ua

Потривасєва Н.В., д-р екон. наук, професор
e-mail: potrivaeva@mnaui.edu.ua

Карпенко М.Д., директор Наукового парку «Агрперспектива»
e-mail: karpenkomd@mnaui.edu.ua

Садовий О.С., канд. техн. наук
e-mail: sadovuyos@mnaui.edu.ua

Миколаївський національний аграрний університет

Досліджено формування сприятливої інноваційно-інноваційної середовища Південного регіону України на прикладі впровадження проекту зі створення інноваційного полігону дощувального землеробства з використання Smart-технологій у Миколаївському національному аграрному університеті.

Ключові слова: зрошення, інвестиції, інновації, Південь України, землеробство, дощувальна машина, ефективність.

The formation of a favorable innovation and innovation environment of the Southern Region of Ukraine on the example of the project to create an innovative landfill for sprinkler agriculture using Smart-technologies at the Mykolayiv National Agrarian University.

Key words: irrigation, investment, innovation, South of Ukraine, agriculture, sprinkler machine, efficiency.

Починаючи з ХХ століття спостерігається глобальне збільшення населення планети, що спричиняє продовольчу кризу. За даними [1-3] стан продовольчої безпеки та голодування у світі є вкрай тяжким, а до 2030 року може ще більше погіршитися при збереженні наслідків пандемій COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2. Одними з основних причин продовольчої кризи є кліматичні зміни, недосконалість технологій вирощування сільськогосподарської продукції, постійне підвищення вартості енергоносіїв, зростання обсягів виробництва енергетичних культур, які є сировиною для альтернативних видів палива [4]. За прогнозами ООН до 2050